

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Навчально-науковий інститут № 3

Кафедра психології, соціології та педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Практикум із загальної психології»

**обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

за спеціальністю 053 Психологія (поліцейські)

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою ННІ № 3
Протокол від 09.08.2024 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 13.08.2024 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри психології, соціології та педагогіки
(протокол від 08.07.2024 № 13)

Розробники:

професор кафедри психології, соціології та педагогіки, кандидат
психологічних наук, доцент ННІ № 3 ХНУВС Харченко С.В.

Рецензенти:

1. начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету
НАНГУ, кандидат психологічних наук, доцент С.О. Ларіонов.
2. доцент кафедри психології, соціології та педагогіки ННІ № 3 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин – Кількість тем – 10	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» Бакалавр Психолог ювенальної превенції	Навчальний курс 2 Семестр № 3 Види контролю: залік Підсумковий контроль – залік.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 48%;"> <p style="text-align: center;">денна форма навчання:</p> <p>Лекції – _____; (години)</p> <p>Семінарські заняття – <u>20</u> _____; (години)</p> <p>Практичні заняття – <u>20</u> _____; (години)</p> <p>Самостійна робота – <u>80</u> _____; (години)</p> <p>Індивідуальні завдання:</p> <p>Реферати (тощо) – 0, семестр № 3</p> </div> <div style="width: 48%;"> <p style="text-align: center;">заочна форма навчання</p> <p>Лекції – _____; (години)</p> <p>Семінарські заняття – _____; (години)</p> <p>Практичні заняття – _____; (години)</p> <p>Лабораторні заняття – _____; (години)</p> <p>Самостійна робота – _____; (години)</p> <p>Індивідуальні завдання:</p> <p>Курсова робота – _____ (кількість; № семестру)</p> <p>Реферати – _____ (кількість; № семестру)</p> </div> </div>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення дисципліни є методи отримання знань в психологічних дослідженнях та розвитку психічних процесів.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, експериментальна психологія, психодіагностика, психофізіологія, вікова психологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога.
2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології
3. Загальна характеристика проєктивних методик.
4. Методи вивчення відчуття, сприйняття та уваги.

5. Методи дослідження та розвитку пам'яті та мислення.
6. Методи вивчення та розвитку мовлення.
7. Методи вивчення та розвитку здібностей та креативності.
8. Методи вивчення міжособистісного спілкування
9. Методи дослідження властивостей особистості.
10. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1.Метою викладання навчальної дисципліни є формування навичок проведення психологічного дослідження, аналізу результатів, застосування методик розвитку психічних процесів та розуміння сутності використання психологічних методів та методик.

Завдання цього курсу – збагатити здобувачів вищої освіти ґрунтовними знаннями з використання методів психологічних досліджень та розвитку психічних процесів тощо.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- особливості вимірювання чутливості;
- методи дослідження відчуття та сприйняття;
- методи вивчення уваги;
- методи вивчення пам'яті;
- методи вивчення мислення;
- вправи для розвитку пам'яті;
- вправи для розвитку мислення;
- методи вивчення та розвитку мовлення;
- методи вивчення та розвитку креативності;.

вміти:

- застосовувати методики визначення особливостей уваги;
- застосовувати методики визначення показників пам'яті;
- використовувати техніки з розвитку пам'яті;
- застосовувати методики визначення особливостей мислення;
- використовувати техніки з розвитку мислення;
- застосовувати методики визначення особливостей мовлення;
- використовувати техніки з розвитку мовлення;
- методи вивчення та розвитку креативності;
- методи дослідження властивостей особистості;
- методи дослідження емоційно-вольової сфери.

1.4. Форма підсумкового контролю залік.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години/4,0 кредиту ECTS.

1.5. Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції (СК)	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК2.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
	СК4.	Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
	СК7.	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога.

Спостереження як метод психологічного дослідження і його використання в психодіагностиці. Вимоги до організації і проведення спостереження. Одиниці та патерни спостереження. Шкали оцінок, що використовуються у схемах спостереження. Схеми спостереження, фіксація даних спостереження. Схеми спостереження за групою. Формування вміння застосовувати метод спостереження щодо діагностичних завдань. Особливості експертних оцінок, як модифікації спостереження. Метод узагальнення незалежних характеристик К.К.Платонова. Модифікація методу узагальнення незалежних характеристик. Сфери застосування експертних оцінок. «Карта

дезадаптації молодого співробітника», «Карта спостереження за претендентом на керівну посаду».

ТЕМА № 2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології

Передумови запровадження експерименту в психології. Етапи становлення експериментального методу в психології. Роль основних напрямів психологічної науки у становленні психологічного експерименту. Розвиток експериментального дослідження психіки у вітчизняній і зарубіжній психології. Методи опитування. Метод тестів в психології

ТЕМА № 3. Загальна характеристика проєктивних методик.

Переваги та недоліки малюнкових тестів. Інтерпретування особливостей ліній. Використання кольору у проєктивному малюванні. Методика «Неіснуюча тварина».

ТЕМА № 4. Методи вивчення відчуття, сприйняття та уваги.

Психофізична проблема. Внесок в вивчення проблеми Г.Т. Фехнера. Абсолютний поріг. Різницевий поріг. Визначення абсолютних порогів слухової чутливості. Метод мінімальних змін. Метод середньої помилки. Метод постійних подразнювачей. Сприйняття форми при активному та пасивному дотику.

Визначення розміру ілюзії Мюллера-Лайєра методом мінімальних змін. Вимірювання константності зорового сприйняття форми в умовах зміни нахилу площину об'єкту. Методи дослідження просторових уявлень (поєднання вирізів, компаси, годинники, приладова дошка). Дослідження просторових уявлень методом хронометрії розумових дій. Методи вивчення сприйняття обличчя.

Варіанти проведення, а також кількісна та якісна обробка коректурної проби. Методики Крепеліна. Проби на перемикання. Методика Мюнстерберга. Методика «Числений квадрат». Методика Горбова.

ТЕМА № 5. Методи дослідження та розвитку пам'яті та мислення.

Метод Ебінгауза. Метод вивчення емоційної пам'яті (методика П.П. Блонського). Гра в магазин (З.М. Істоміна). Варіювання принципу вигадкування слів (П.І. Зінченко). Спотворення ключових слів в тексті (Є.В. Заїка). Опис вигляду людини по пам'яті (О.О. Бодальов). Метод однократного пред'явлення. Метод вимірювання КП Джекобсона. Ефекти короткочасної пам'яті. Метод Маклаха. Засоби вивчення проактивної та ретроактивної інтерференції. Дослідження процесу запам'ятовування засобами антиципації та заучуванням. Емоційне -оцінне шкаливання зображень (О.Ю. Артемьєва). Принципи запам'ятовування. Методи поліпшення довільного запам'ятовування.

Способи вивчення наочно-образного мислення. «Словесний лабіринт». Методика Лачинса. Метод вивчення утворення загальних понять. Вивчення стратегій мислення. Методи дослідження логічного мислення. Складання зв'язного тексту з окремого висловлювання (Є.В. Заїка, О.Ф. Іванова). Методи дослідження стереотипів в мисленні. Вправи для розвитку мислення.

ТЕМА № 6. Методи вивчення та розвитку мовлення.

Оцінка засвоєння текстової інформації за допомогою методики доповнення. Психографологічні характеристики письмової мови. Психолінгвістичні показники письмової мови. Контент-аналіз. Вправи для розвитку усного та письмового мовлення.

ТЕМА № 7. Методи вивчення та розвитку здібностей та креативності.

Метод Медника. Тести Вільямса. Соціальна креативність. Самооцінка креативності. Вправи для розвитку креативності.

Інтелектуальний тест Г. Айзенка. Культурно-вільний тест інтелекту Д. Кетела. Методика намалюй людину Дж. Гудінаф. Методи розвитку інтелектуальних здібностей.

ТЕМА № 8. Методи вивчення міжособистісного спілкування

Методика діагностики показчиків та форм агресії (Басса – Даркі). Теоретичні основи, процедура проведення, обробка та інтерпретація. «Визначення інтегральних форм комунікативної агресивності» (В.В. Бойко).

ТЕМА № 9. Методи дослідження властивостей особистості.

Методи вимірювання рівня самооцінки. Семантичний метод вивчення особистості. Методи визначення рівня домагань. Методика Дж. Холанда. Методика «Орієнтаційна анкета». Методики вивчення установок особистості. Темпінг-тест. Методи вивчення характеру.

Методика «Ціннісні орієнтації». Шкала термінальних цінностей (М. Рокич). Методика Ш. Шварца. Методи визначення особливостей вираження потреб.

ТЕМА № 10. Методи дослідження емоційно-вольової сфери.

Процедура дослідження емоційної стійкості. Методика «Диференційовані шкали емоцій» (К. Ізард) для визначення емоцій та емоційних рис людини. Теоретичні основи, процедура проведення, обробка та інтерпретація методики «Емоційна спрямованість особистості» (Б. Додонов). Вивчення сором'язливості за Ф. Зімбардо. Методи визначення типу опановуючої поведінки. Шкали вивчення властивостей волі. Спроби експериментального дослідження волі. Методи контролю несприятливих проявів в емоційно-вольовій сфері.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1 <i>Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога.</i>	12		4			8	3 залік
Тема № 2 <i>Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології</i>	12		4			8	
Тема № 3 <i>Загальна характеристика проєктивних методик.</i>	12		2	2		8	
Тема № 4 <i>Методи вивчення відчуття, сприйняття та уваги</i>	12		2	2		8	
Тема № 5 <i>Методи дослідження та розвитку пам'яті та мислення</i>	10			2		8	
Тема № 6 <i>Методи вивчення та розвитку мовлення</i>	14		2	4		8	
Тема № 7. <i>Методи вивчення та розвитку здібностей та креативності</i>	12		2	2		8	
Тема № 8. <i>Методи вивчення міжособистісного спілкування</i>	10			2		8	
Тема № 9. <i>Методи дослідження властивостей особистості</i>	14		2	4		8	
Тема № 10 <i>Методи дослідження емоційно-вольової сфери.</i>	12		2	2		8	
Разом	120		20	20		80	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Методологія та методи наукового дослідження. Спостереження як метод дослідження в психології. Метод спостереження та його характеристика. Спостережливість як необхідно важлива якість психолога.		
	Здобувач вищої освіти проводить спостереження відповідно до запропонованої «Карти спостережень Скотта».	1, 2, 6, 8 (основна), 2, 3 (допоміжна)
Тема № 2: Експериментальні та не експериментальні методи в психології. Експериментальний метод в психології. Методи опитування. Метод тестів в психології		
	Здобувач вищої освіти має скласти анкету на тему «Чому Ви обрали фах практичного психолога». Написати звіт.	1, 5, 6, 8 (основна), 2, 3 (допоміжна)
Тема № 3: Загальна характеристика проєктивних методик.		
	Здобувач вищої освіти проводить проєктивну методику «Неіснуюча тварина» та готує звіт.	1, 5, 6, 8 (основна), 2, 3 (допоміжна)
Тема № 4: Методи вивчення відчуття, сприйняття та уваги		
	Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення властивостей відчуттів або сприйняття, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики. Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення властивостей уваги, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики.	1, 5, 6, 8 (основна), 2, 3 (допоміжна)
Тема № 5: Методи дослідження та розвитку пам'яті мислення		
	Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення властивостей пам'яті, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики. Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення або розвитку властивостей мислення, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики.	1, 5, 6, 8 (основна), 2, 3 (допоміжна)
Тема № 6: Методи вивчення та розвитку мовлення		
	Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення або розвитку властивостей мовлення, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики.	1, 5, 6, 8 (основна), 5 (допоміжна)
Тема № 7: Методи вивчення та розвитку здібностей та креативності		
	Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з вивчення або розвитку здібностей або креативності, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики.	1, 5, 6, 8, 9 (основна), 7, 8 (допоміжна)
Тема № 8: Методи вивчення міжособистісного спілкування		
	Здобувач вищої освіти дослідження власного стилю поведінки в конфліктній ситуації (К.Томаса).	1, 4 – 9 (основна), 4, 7 (допоміжна)
Тема № 9: Методи дослідження властивостей особистості		

Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з дослідження властивостей особистості, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики	1, 5, 6 – 9 (основна), 11, 12 (допоміжна)
Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з ціннісно-мотиваційної сфери особистості, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики	
Тема № 10: Методи дослідження емоційно-вольової сфери	
Здобувач вищої освіти самостійно обирає методику з дослідження емоційно-вольової сфери особистості, проводить, складає протокол, формулює висновок та зазначає переваги та недоліки методики	1, 5, 6, 8, 9 (основна), 4, 8 (допоміжна)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

Не передбачено навчальним планом

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачено навчальним планом

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

- підготовка до практичних занять та робота протягом них в аудиторії;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- вирішення завдань з аналізу результатів психологічних досліджень з використанням методів математичної статистики.

Індивідуальна робота передбачає підготовку виконання наукових робіт.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Спостереження як основний метод дослідження у психології.
2. Експеримент як основний метод дослідження у психології.
3. Визначення абсолютних порогів слухової чутливості.
4. Метод мінімальних змін.
5. Метод середньої помилки.
6. Метод постійних подразнювачей.
7. Сприйняття форми при активному та пасивному дотику.
8. Визначення розміру ілюзії Мюллера-Лайєра методом мінімальних змін.
9. Методи дослідження просторових уявлень (поєднання вирізів, компаси, годинники, приладова дошка).

10. Дослідження просторових уявлень методом хронометрії розумових дій. Методи вивчення сприйняття обличчя.
11. Варіанти проведення, а також кількісна та якісна обробка коректурної проби.
12. Методики Крепеліна. Проби на перемикання.
13. Методика Мюнстерберга.
14. Методика «Числений квадрат».
15. Методика Горбова.
16. Метод Ебінгауза.
17. Метод вивчення емоційної пам'яті (методика Блонського).
18. Гра в магазин (З.М. Істоміна).
19. Спотворення ключових слів в тексті (Є.В. Заїка).
20. Опис вигляду людини по пам'яті (О.О. Бодальов).
21. Метод вимірювання КП Джекобсона.
22. Ефекти короткочасної пам'яті.
23. Засоби вивчення проактивної та ретроактивної інтерференції.
24. Дослідження процесу запам'ятовування засобами антиципації та заучуванням.
25. Принципи запам'ятовування.
26. Методи поліпшення довільного запам'ятовування.
27. Способи вивчення наочно-образного мислення. «Словесний лабіринт».
28. Методика Лачинса.
29. Метод вивчення утворення загальних понять.
30. Вивчення стратегій мислення.
31. Методи дослідження логічного мислення.
32. Складання зв'язного тексту з окремого висловлювання (Є.В. Заїка, О.Ф. Іванова).
33. Методи дослідження стереотипів в мисленні.
34. Вправи для розвитку мислення.
35. Оцінка засвоєння текстової інформації за допомогою методики доповнення.
36. Психографологічні характеристики письмової мови.
37. Психолінгвістичні показники письмової мови.
38. Контент-аналіз.
39. Вправи для розвитку усного та письмового мовлення.
40. Метод Медника.
41. Тести Вільямса.
42. Самооцінка креативності.
43. Вправи для розвитку креативності.
44. Інтелектуальний тест Г. Айзенка.
45. Методика намалюй людину.
46. Методи вимірювання рівня самооцінки.
47. Методи визначення рівня домагань.
48. Методика Дж. Холанда.

49. Методика «Орієнтаційна анкета».
50. Методики вивчення установок особистості.
51. Методи вивчення властивостей темпераменту.
52. Методи вивчення характеру. Семантичний метод вивчення особистості.
53. Методика «Ціннісні орієнтації».
54. Шкала термінальних цінностей (М. Рокич).
55. Методика Ш. Шварца.
56. Процедура дослідження емоційної стійкості.
57. Методика «Диференційовані шкали емоцій» (К. Ізард) для визначення емоцій та емоційних рис людини.
58. Теоретичні основи, процедура проведення, обробка та інтерпретація методики «Емоційна спрямованість особистості» (Б. Додонов).
59. Шкали вивчення властивостей волі.
60. Спроби експериментального дослідження волі.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, занять і має метою перевірку засвоєння знань, умінь і навичок Здобувач вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, виконання розрахункових завдань, підготовка наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах тощо); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних

занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо Здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем вищої освіти протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється факультетом. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Вирішити практичні завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні

			навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	--	---

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Атаманчук Н.М. Практикум із загальної психології Посібник. 2-е вид., випр. і доп. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка; Видавництво «Сімон», 2017.
2. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016.
3. Варій М.Й. Психологія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України. Київ : Центр учб. літ., 2016.
4. Варій М.Й. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.
5. Долинська Л.В., Волошина В.В., Ставицька С.О., Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб. Київ : Каравела, 2019.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2018.
7. Морозов О.М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика : навч. посібник. Київ : Вид. Паливода А.В., 2018.
8. Приходько І.І. Професійний психологічний відбір майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України : монографія. Харків : Акад. ВВ МВС України, 2018.
9. Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості : монографія / наук. кер. авт. кол. В.О. Моляко. Київ : Пед. думка, 2018.

Допоміжна:

1. Загальна психологія : підручник : затверджено МОН України / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Либідь, 2015.
2. Загальна психологія з практикумом: лабораторний практикум частина 1 з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 053 Психологія / укладач Барчі Б.В. Мукачево: МДУ, 2017.
3. Загальна психологія: хрестоматія : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / уклад.: О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2018.
4. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Навчальний посібник. К. : Університетська книга, 2017.
5. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості: Навч. посібник. Київ : Либідь, 2017.

6. Клименко В. В. Психологія творчості : навчальний посібник. Київ : Центр навч. літератури, 2016.
7. Козляковский П. А. Загальна психологія: Навч. посібник: 2 т.-2-ге вид., доп. і переробл. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2014.
8. Методика діагностики практичного інтелекту учнівської молоді : методичний посібник / В. П. Тищенко, А. В. Малиношевська, М. Ю. Мельник, О. Г. Грицан. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2017.
9. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект як чинник досягнення життєвого успіху: монографія. Київ : Освіта України, 2016.
10. Формування лідерства і прихильності до здорового способу життя у військовослужбовців і працівників правоохоронних органів України : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / В.І. Барко, О.В. Бойко, Ю.Б. Ірхін та ін. Київ : К.І.С., 2018.
11. URL:http://psychologis.com.ua/metodika_cennostnye_orientacii_rokicha.htm
12. URL:http://psychologis.com.ua/test_mezhlichnostnyh_otnosheniy_liri.htm